

ตอนที่ 1

อนุพันธ์สเตอรอยดอลอัลคาโลอยด์ที่มีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์อะซิลโคลีนเอสเทอเรส

1.1. บทนำ

เอนไซม์อะซิลโคลีนเอสเทอเรส (Acetylcholinesterase; AChE, EC 3.1.1.7) เป็นเอนไซม์ที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบบนสำคัญในระบบประสาทโคลิโนร์จิก ณ บริเวณรอยต่อเซลล์ประสาท (cholinergic synapses) ทั้งในระบบประสาทโคลิโนร์จิกของสมอง และในระบบประสาท-กล้ามเนื้อ (neuromuscular junctions) โดยทำหน้าที่หลักในการรับปฏิกิริยาไข่ไตรถับซึ่งของสารสื่อประสาทอะซิลโคลีน ซึ่งส่งผลให้สัญญาณประสาทที่กระดุนโดยสารสื่อประสาทนี้สั้นลง และเซลล์ประสาทหรือเซลล์กล้ามเนื้อที่รับสัญญาณนั้นสามารถเตรียมพร้อมต่อการรับสัญญาณรอบด้านไป

เนื่องจากบทบาทของอะซิลโคลีนในฐานะของสารสื่อประสาทซึ่งมีความสำคัญต่อระบบทางสรีรวิทยาในทุกส่วน ทำให้ AChE เข้ามามีบทบาทในฐานะของเป้าหมายการออกแนวบยา โดยเฉพาะในโรคที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความบกพร่องในระบบประสาทโคลิโนร์จิกด้วยเช่นกัน ด้วยเช่น โรคอัลไซเมอร์ (Alzheimer's disease; AD) พาร์กินสัน (Parkinson's disease) และอาการหนังตาดก (myasthenia gravis) เป็นต้น รวมไปถึงเป็นเป้าหมายของการออกแนวสารที่มีฤทธิ์ยับยั้ง AChE ซึ่งใช้ในการเกษตรกรรม เช่น ยาฆ่าแมลงกลุ่มฟอสเฟต หรือแม้กระทั้งการใช้เป็นอาวุธเคมีในสงคราม

สำหรับการใช้สารยับยั้ง AChE ในผู้ป่วย AD นั้น มีพื้นฐานในการออกแบบยาจากสมมติฐานโคลิโนร์จิก (cholinergic hypothesis) ซึ่งระบุว่า ความบกพร่องของระบบประสาทโคลิโนร์จิกในสมอง โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการขาดสารสื่อประสาทอะซิลโคลีน เป็นหนึ่งในอาการแสดงของผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ และอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดการสร้างครานบอเมียโลยด์ (amyloid plaque) ซึ่งเป็นหนึ่งในพยาธิสภาพหลักในสมองของผู้ป่วยจากโรค AD ดังนั้น การลดเรียบปริมาณของอะซิลโคลีนซึ่งเป็นสารสื่อประสาทหลักของระบบประสาทโคลิโนร์จิกจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษาโรค AD ที่ใกล้เคียงกับการแก้ไขจากต้นเหตุที่สุด ทั้งนี้ ในปัจจุบัน ยาที่ออกฤทธิ์ยับยั้ง AChE ที่ได้รับการอนุมัติให้ใช้ในผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยแล้วว่าเป็นโรค AD ได้แก่ donepezil, galantamine และ rivastigmine ส่วน tacrine ซึ่งเป็นสารออกฤทธิ์ยับยั้ง AChE ชนิดแรกที่ได้รับการอนุมัติให้ใช้ในผู้ป่วยได้นั้น ถูกเพิกถอนแล้วเนื่องจากผลความเป็นพิษต่อตับ

ถึงแม้หลักการในการรักษาผู้ป่วยโรค AD โดยใช้ยาบันยั้ง AChE จะยังคงมีข้อถกเถียงว่า เป็นเพียงการรักษาตามอาการ และผลการรักษาที่ได้โดยส่วนใหญ่ จะมีผลที่ต้องยืนในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เพียงไม่เกิน 1 ปี เท่านั้น แต่ในทางกลับกัน ก็ยังการรายงานว่า ในผู้ป่วยบางราย การใช้ยาบันยั้ง AChE สามารถคงระดับผลการรักษาที่น่าพอใจได้นานกว่า 3 ปี ดังนั้น การพัฒนายาที่ออกฤทธิ์บันยั้ง AChE จึงยังเป็นหนึ่งในเป้าหมายการออกแบบยาเพื่อใช้ในผู้ป่วย AD รวมถึงการใช้ในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติในระบบประสาทที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องของระบบประสาทโคลิเนอร์吉ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แพทย์และบุคลากรด้านสุขภาพในการรักษาและบรรเทาอาการผิดปกติตั้งกล่าว

สารที่ได้จากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนายาและสารใหม่ที่มีฤทธิ์บันยั้ง AChE ทั้งนี้ จนถึงปัจจุบัน มีการรายงานการศึกษาสารจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่มีฤทธิ์บันยั้ง เช่น ไซเม็ดังกล่าว จากพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ จำนวนไม่น้อย ตัวอย่างของสารที่มีฤทธิ์บันยั้ง AChE จากธรรมชาติสามารถตรวจสอบได้จากรายงานและบทความปริการ์รณ์หลายฉบับ เช่น Houghton and Howes (2005), Viegas et al (2005) และ Elgorashi et al (2006) เป็นต้น

จากการศึกษาในระดับการคัดกรองฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสกัดจากสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังกลุ่มฟองน้ำและเพรียงหัวหอยซึ่งได้จากการสำรวจตัวอย่างในบริเวณรอบเกาะเต่า อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยพบว่าสารสกัดหอยจากตัวอย่างฟองน้ำชนิดหนึ่งในสกุล *Corticium* มีฤทธิ์บันยั้ง เช่น AChE และฤทธิ์ความเป็นพิษต่อเซลล์ในระดับที่ดี (สารสกัดความเข้มข้น 0.1 mg/mL ยับยั้งกิจกรรมของเอนไซม์มากกว่า 90% และยับยั้งการเจริญของเซลล์มะเร็งมากกว่า 90%) จากการศึกษาเพื่อยักษ์สกัดสารที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพในตัวอย่างฟองน้ำดังกล่าว สามารถแยกสารในกลุ่มนี้ออกจากกันได้ 1 ชนิด คือ 4-acetoxy plakinamine B (1)

1.2. การทดลองและประเมินวิธีวิจัย

1.2.1. สภาวะการทดลองทั่วไป

ในการนี้ที่ไม่มีข้อกำหนดอื่นใด ตัวทำละลายและสารเคมีที่ใช้เพื่อการทดลองตลอดการวิจัยนี้ เป็นตัวทำละลายและสารเคมีระดับเพื่อการวิเคราะห์ (analytical grade) และใช้ในการศึกษาโดยไม่มีการทำให้บริสุทธิ์เพิ่มเติมใดๆ ส่วนตัวทำละลายที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์โดยเทคนิคไฮโดรมาติกฟิล์มร้อนภาคสูง (HPLC) เป็นตัวทำละลายในระดับเพื่อ HPLC ซึ่งกรองผ่านแมมนิรบานขนาด 230 นาโนเมตร (Millipore) และกำจัดกาวโดยใช้คลีนเลสิ่งความถี่สูงก่อนใช้งาน

สเปคโตรมิเตอร์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย; Jasco J-180 spectropolarimeter (ภาควิชาเคมี เอก คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) สำหรับการวัดค่าองศาการหมุนระหว่างจำเพาะ; Spectronic Genesys 5 spectrophotometer (ภาควิชาเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) สำหรับการวัดสเปคตรัมการดูดกลืนแสงอัลตราไวโอเลต-แสงธรรมชาติ (UV); Jasco IR-810 infrared spectrometer (ภาควิชาเคมี เอกและเภสัชพยาธิศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) สำหรับการวัดสเปคตรัมการดูดกลืนแสงอินฟราเรด (IR); Micromass LCT mass spectrometer (ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) สำหรับการตรวจวัดแมสสเปคตรัม (MS) ทั้งระดับความไวปานกลางและความไวสูง; FTNMR Varian Unity Inova 500 spectrometer (ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) สำหรับการตรวจวัด เอ็น เอ็น อาร์ สเปคตรัม (NMR) โดยใช้สัญญาณของตัวทำละลายตามระบุเป็นสัญญาณอ้างอิง

การแยกสักดิ์โดยเทคนิคไฮโดรมาติกฟิล์มร้อน (Scharlau®; ขนาดอนุภาค 230-400 mesh) หรือ เชฟ่าเด็กซ์ LH-20 (GE Healthcare®) เป็นวัสดุภาคอยู่กับที่ปักติด ส่วนไฮโดรมาติกฟิล์มร้อนภาคสูง (HPLC) ทดลองโดยเครื่อง HPLC ของ Water® 600E multisolvent delivery system ประกอบกับ Water® 484 UV detector และ Rheodyne® 7125 injector port

1.2.2. ตัวอย่างท่องน้ำ

พองน้ำสกุล *Corticium* (วงศ์ Plakinidae) ที่ใช้ในการวิจัยนี้ เก็บสำรวจจากบริเวณรอบเกาะเต่า จ.สุราษฎร์ธานี ($10^{\circ} 07.6'$ เหนือ $99^{\circ} 48.7'$ ตะวันออก) การพิสูจน์เอกสารนี้ทางอนุกรรมวิชาน ดำเนินการโดย

คร.สมชัย บุศราวิช สถาบันวิจัยทรัพยากรากทางทะเล ชายฝั่ง และป่าชายเลน จ.ภูเก็ต ตัวอย่างอ้างอิง

(PMBC21360) เก็บรักษาที่พิพิธภัณฑ์ของสถาบันวิจัยทรัพยากรากทางทะเล ชายฝั่ง และป่าชายเลน จ.ภูเก็ต

1.2.3. การแยกสกัด

ตัวอย่างฟองน้ำหลังทำให้แห้งโดยเทคนิคการแข่yerikyan หนัก 260 กรัม สกัดด้วยตัวทำละลายเชกเซน ไดคลอโรเมเทน (DCM) และเมธานอล ตามลำดับ ผลจากการคัดกรองขั้นต้น นำไปสู่การคัดเลือกสารสกัดจากชั้นเมธานอลซึ่งมีฤทธิ์ยับยั้ง AChE สูงสุดเพื่อการศึกษาขั้นต่อไป

การสกัดแยกประกอบด้วยการแยกด้วยเทคนิคโครมาโทกราฟีต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้; คอลัมน์ชิลิกาเจล (10% เมธานอลในเอธิลอะซีเตท); เชฟ่าเด็กซ์คลอโรมันน์ (MeOH); C-18 รีเวอร์เฟสคลอโรมันน์ (40% น้ำในอะซิโตในไทรส์) และ โครมาโทกราฟีมิวนิวบาร์ (เมธานอล:อะซีโทอน:DCM 1.5:1:7.5) และสามารถแยกการตัวอย่าง 1 ได้ 1 ชนิด (2.8 มิลลิกรัม)

4-Acetoxy-plakinamine B (1): $[\alpha]_D^{25} +21.9^\circ$ (*c* 0.0014, MeOH); UV (MeOH) λ_{max} () 242 (4.29) nm; IR (thin film) ν_{max} 3400, 2925, 1740, 1240 cm^{-1} ; ^1H และ ^{13}C NMR (C_6D_6 , 500 MHz for ^1H) ตารางที่ 2; EIMS m/z (relative intensity) 508 [M^+] (63), 493 (10), 433 (10), 164 (36), 136 (41); HR-EIMS m/z 508.4001 (calcd for $\text{C}_{33}\text{H}_{52}\text{N}_2\text{O}_2$ 508.4029).

1.2.4. การทดสอบฤทธิ์ทางชีวภาพ

การทดสอบฤทธิ์ยับยั้ง AChE ใน การวิจัยนี้ ใช้การทดสอบโดย Microplate technique ตามวิธีการทดสอบที่รายงานใน Ingkaninan et al (2006) โดยใช้สารละลายต่างๆ ตามลำดับดังนี้ 5,5'-dithiobis[2-nitrobenzoic acid] (ความเข้มข้น 3 mM) 125 μL ; acetylthiocholine iodide (ความเข้มข้น 1.5 mM) 25 μL ; Tris-HCl buffer (pH 8.0 ความเข้มข้น .50 μM) 50 μL ; สารละลายตัวอย่างใน Tris-HCl buffer ตามความเข้มข้นต่างๆ เพื่อการทดสอบ ปริมาตร 25 μL ต่อ 1 ความเข้มข้น; สารละลายเอนไซม์ AChE จากปลาไหลไฟฟ้า (0.28 U/mL; type VI-S, EC 3.1.1.7; Sigma®) 25 μL ตรวจด้วยความเข้มการคุณภาพลีนแสงของสารละลายสีเหลืองที่เกิดขึ้นที่ความยาวคลื่น 405 นาโนเมตรทุก 5 วินาทีเป็นเวลา 2 นาที คำนวณค่าการยับยั้งกิจกรรมและจลนศาสตร์ของเอนไซม์โดยใช้ Prism software และเทียบความแรงการออกฤทธิ์โดยใช้ galantamine เป็นตัวอย่างอ้างอิง

สำหรับการทดสอบฤทธิ์ความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็ง ทดสอบโดยใช้วิธี sulphorhodamine B assay (Skehan et al, 1990) และใช้เซลล์มะเร็งต่อไปนี้เป็นเซลล์ป้าหมาย; MCF-7 (เซลล์มะเร็งเต้านม), KB (เซลล์มะเร็งช่องปากและหลอดอาหารส่วนหัว), HeLa (เซลล์มะเร็งป้ากมดลูก) และ HT-29 (เซลล์มะเร็งลำไส้ใหญ่) วิธีการทดสอบโดยย่อประกอนด้วยการเตรียมตัวอย่างเซลล์เพาะเลี้ยงในรูปเซลล์เพาะเลี้ยงที่เรียงตัว แยกเดี่ยวในภาชนะขนาด 96 หลุม (จำนวนเซลล์ต่อหลุมประมาณ 2×10^3 เซลล์) เติมสารละลายตัวอย่างที่ต้องการทดสอบในตัวกล่องเพาะเลี้ยงตามอัตราถึงในเอกสารอ้างอิง ให้เซลล์ได้สัมผัสรารตัวอย่างเป็นเวลา 72 ชั่วโมง ล้างตัวกล่องที่มีสารละลายตัวอย่างออกและเปลี่ยนเป็นตัวกล่องใหม่ เพาะเลี้ยงเซลล์ป้าหมายต่ออีก 72 ชั่วโมง ครึ่งเซลล์ตัวยกรดไฮดรอลิค และบ้อมสีเซลล์ด้วยสารละลาย sulphorhodamine B ชั้สีส่วนที่ติดเซลล์ให้อยู่ในรูปสารละลายและวัดความเข้มของกรดกลีนแสงที่ 492 นาโนเมตร แปลผลการยับยั้งการเจริญของเซลล์จากค่าความเข้มในการดูดกลีนแสงและรายงานผลในรูป IC₅₀ โดยใช้ camptothecin เป็นสารมาตรฐานอ้างอิง

1.3. ผลการทดลองและอภิปรายผลการทดลอง

จากการศึกษาวิจัยในระดับน้ำร่องซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบฤทธิ์ทางชีวภาพเพื่อคัดกรองสารสกัดจากสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในประเทศไทย (เน้นสัตว์ทะเลในกลุ่มฟองน้ำและเพรียงหัวหوم) และได้คัดเลือกสารสกัดจากฟองน้ำชนิดหนึ่งในสกุล *Corticium* เพื่อยกสกัดสารที่มีฤทธิ์ยับยั้ง AChE ผู้วิจัยสามารถแยกสารได้ 1 ชนิด ผลการวิเคราะห์สูตรโครงสร้างและการศึกษาฤทธิ์ทางชีวภาพของสารตัวอย่างเป็นดังต่อไปนี้

1.3.1. การแยกสกัดและการวิเคราะห์สูตรโครงสร้าง

เมื่อใช้การทดสอบฤทธิ์การยับยั้ง AChE ติดตามกระบวนการแยกสารโดยมีจากฟองน้ำ *Corticium* โดยใช้เทคนิคทางเคมีอิเล็กตรอนอิมแพคท์ เมื่อประกอบกับการวิเคราะห์ NMR สเปคตรัม (สัญญาณ carcinon 33 อะตอมและ propane 51 อะตอม) และจาก MS ความไวสูง (m/z 508.4001) ทำให้สามารถเสนอสูตรโมเลกุลของตัวอย่าง สามารถสังเกตสัญญาณในเลกุลที่ m/z 508 [M^+] จากแมสสเปคตรัมในเทคนิคอิเล็กตรอนอิมแพคท์ เมื่อประกอบกับการวิเคราะห์ NMR สเปคตรัม (สัญญาณ carcinon 33 อะตอมและ propane 51 อะตอม) และจาก MS ความไวสูง (m/z 508.4001) ทำให้สามารถเสนอสูตรโมเลกุลเป็น $C_{33}H_{62}N_2O_2$ (ผลคำนวณมวลโมเลกุลเป็น 508.4029) มีค่าสมมูลขั้นระดับเป็น 9 สัมพันธ์กับจำนวนพันธะคู่ 3 พันธะ หมู่คาร์บอนนิล 1 พันธะ และจำนวนวงแหวน 5 วง ทั้งนี้ หมู่คาร์บอนนิลข้างด้าน คาดว่า เป็นหมู่อีสเทอร์ จากที่สามารถสังเกตเห็นสัญญาณใน IR สเปคตรัมที่ 1740 cm^{-1} นอกจากนั้น ยังสามารถ สังเกตเห็นการคุกคักในช่วงของหมู่อีเม็นป้อมภูมิได้อีก 1 หมู่ที่ 3400 cm^{-1} ด้วย

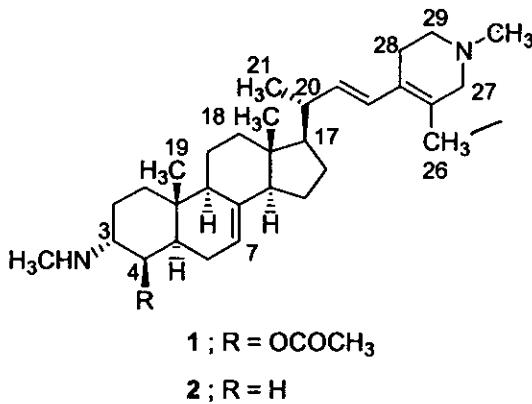
สเปคตรัม NMR ของสารตัวอย่าง 1 (ตารางที่ 2, 500 MHz สำหรับ $^1\text{H}, \text{C}_6\text{D}_6$) เป็นสเปคตรัมที่มีลักษณะทั่วไปของสารประกอบสเตรอรอยด์ ซึ่งสังเกตได้จากค่าเม็ดลิชฟ์เดพะด้วยของหมู่เมธิลที่ต่าแห่ง 18 และ 19 ($\delta_{\text{H}} 0.64, \text{s}, \text{H}-18; 1.14, \text{s}, \text{H}-19; \delta_{\text{C}} 12.3, \text{C}-18; 15.1, \text{C}-19$) ร่วมกับสัญญาณของโปรตอนบน คาร์บอนแบบเมธิลิน ซึ่งรวมตัวอยู่ในช่วง 1.0 – 1.5 ppm ของสเปคตรัม ^1H NMR

สัญญาณของหมู่พังก์ชันที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของสาร 1 ประกอบด้วยสัญญาณโปรตอนของหมู่โอลีฟินแบบ E ที่ $\delta 5.49$ (dd, $J = 15.3, 8.9\text{ Hz}, \text{H}-22$) และ 6.54 (d, $J = 15.3\text{ Hz}, \text{H}-23$) เมื่อประกอบกับ ข้อมูลจากการทดลอง HMBC และ $^1\text{H}, ^1\text{H}-\text{COSY}$ ทำให้สามารถสร้างส่วนของสูตรโครงสร้างส่วนของ 4-(1,3-dimethyl)-3,4-didehydropiperidiny ซึ่งต่ออยู่บนคาร์บอนต่าแห่ง 20 ของโครงสร้างแกนแบบสเตรอรอยด์

โดยมีหมู่เมธิลค่าแทน 21 ซึ่งสามารถสังเกตสัญญาณโปรตอนได้ที่ δ 1.14 (d, $J = 5.8$ Hz) ที่ต่ออยู่บน carbonyl carbon ค่าแทนค่าแทน 20 นี้เช่นกัน

หมู่ฟังก์ชันที่สำคัญอีก 2 หมู่ที่สังเกตได้จากスペกตรัม ^1H NMR คือสัญญาณของหมู่แทนที่บันคาร์บอนค่าแทน 3 และ 4 ทั้งนี้ สำหรับค่าแทนที่ 3 สัญญาณหลักประกอบด้วยสัญญาณที่ δ 2.62 (br d, $J = 2.6$ Hz) และที่ δ 2.25 (s) ซึ่งประกอบกันเป็นสัญญาณของหมู่เมธิลอะมิโน ส่วนสัญญาณบนค่าแทน 4 ประกอบด้วยสัญญาณที่ δ 5.07 (br s) และ 1.71 (s) ซึ่งเมื่อรวมกับการแปลผลจากスペกตรัม HMBC ทำให้สามารถประกอบโครงสร้างส่วนของหมู่อะเซทอกซิฟังก์ชันที่บันคาร์บอนค่าแทน 4 ได้

การแปลผลของส่วนโครงสร้างแกนค่าแทนนี้ ใช้การแปลข้อมูลจากスペกตรัม ^1H , $^1\text{H}-\text{COSY}$ และ HMBC ซึ่งให้ได้โครงสร้างของสเตอรอยด์ที่มีแกนเป็นแบบ stigmastane และนำไปสู่รูปปั๊วะสุตรโครงสร้างของสาร 1 เป็นสเตอรอยดอลอัลคาโลยด์แบบ stigmastane ที่มีในโครงเจนแทนที่ค่าแทน 3 และ 26 และมีหมู่อะเซทอกซิฟังก์นที่ค่าแทน 4 ซึ่งถือเป็นโครงสร้างของสารสมานาซิกใหม่ของสเตอรอยดอลอัลคาโลยด์กลุ่ม plakinamine ซึ่ง 4-acetoxy-plakinamine B ตามที่แสดง

เนื่องจากปริมาณของสารตัวอย่างที่แยกได้มีน้อยเกินกว่าที่จะสามารถวิเคราะห์สเตอรอยด์เคมีแบบสัมบูรณ์ได้ การเสนอคอนพิกิวเรชันของสาร 1 ตามที่แสดงข้างล่างล่างเป็นเพียงการเบรย์นเทียนกับข้อมูลจากอนุพันธ์ที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกัน และเสนอเป็นคอนพิกิวเรชันแบบสัมพัทธ์ ทั้งนี้ ในส่วนโครงสร้างแกนสเตอรอยด์ ค่าเคมีตัดซิฟต์ของคาร์บอนค่าแทน 18 และ 19 (δ 12.3 และ 15.1 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างแกนนี้เป็นวงแหวนสเตอรอยด์ที่ต่อ กันแบบ *trans* ตลอดทั้งโครงสร้าง ส่วนหมู่แทนที่บันคาร์บอนค่าแทน 3 และ 4 วางตัวในค่าแทน axial จากค่าคงที่คัปปิงของโปรตอนที่มีค่าน้อยกว่า 10 Hz ทั้ง 2 ค่าแทน การ

สารที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพจากสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังและอุตุนิภัยในประเทศไทย

ตารางที่ 2. ค่าเคมิคอลฟ์ร์ของโปรตอนและคาร์บอนของสาร 1 (C_6D_6 ; 500 MHz สำหรับโปรตอน)^a

position	^1H (mult)	^{13}C (mult)	position	^1H (mult)	^{13}C (mult)
1	1.44 (m; 2H)	32.1 (CH ₂)	18	0.64 (s; 3H)	12.3 (CH ₃)
2	1.32 (m; 2H)	28.7 (CH ₂)	19	1.14 (s; 3H)	15.1 (CH ₃)
3	2.62 (br d, $J = 2.6$ Hz)	58.0 (CH)	20	2.18 (m)	41.6 (CH)
4	5.07 (br s)	74.0 (CH)	21	1.14 (d, $J = 5.8$ Hz; 3H)	21.3 (CH ₃)
5	1.20 (m)	38.9 (CH)	22	5.49 (dd, $J = 15.3, 8.9$ Hz)	134.6 (CH)
6	1.72 (m); 2.12 (m)	25.8 (CH ₂)	23	6.54 (d, $J = 15.3$ Hz)	125.6 (CH)
7	5.29 (br s)	118.4 (CH)	24	-	126.3 (C)
8	-	139.6 (C)	25	-	127.5 (C)
9	1.74 (m)	50.8 (CH)	26	1.61 (s; 3H)	16.4 (CH ₃)
10	-	34.5 (C)	27	2.75 (br s; 2H)	60.7 (CH ₂)
11	1.50 (m); 1.86 (m)	23.3 (CH ₂)	28	2.37 (br s; 2H)	27.0 (CH ₂)
12	1.97 (m; 2H)	39.7 (CH ₂)	29	2.41 (m); 2.44 (m)	52.6 (CH ₂)
13	-	43.6 (C)	<i>N</i> -CH ₃ -3	2.19 (s; 3H)	45.7 (CH ₃)
14	1.81 (m)	55.4 (CH)	<i>N</i> -CH ₃ -27	2.25 (s; 3H)	34.9 (CH ₃)
15 ^b	1.39 (m; 2H)	22.5 (CH ₂)	COCH ₃ -4	-	169.6 (C)
16 ^b	1.50 (m; 2H)	21.3 (CH ₂)	COCH ₃ -4	1.71 (s; 3H)	20.8 (CH ₃)
17	1.25 (m)	56.2 (CH)			

หมายเหตุ ^a หากไม่มีการระบุอื่นใด สัญญาณตามที่แสดงเป็นสัญญาณที่เทียบเท่ากับ 1 โปรตอนหรือ 1 คาร์บอนตามกำหนด

^b ค่าเคมิคอลฟ์ร์อาจลับกัน

เสนอตอนพิกิเวรชั่นในตัวแทนนั้นที่เหลือเมื่อเทียบกับค่าเคมีคลิฟต์ของ plakinamine B (2; Rosser and Faulkner, 1984) คาดว่า สารทั้ง 2 ชนิดมีตอนพิกิเวรชั่นสัมพัทธ์ที่ต่างกัน

1.3.2. ฤทธิ์ทางชีวภาพ

จากการทดสอบฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ AChE ของสาร 1 สามารถวิเคราะห์ค่า IC_{50} ใน การยับยั้งกิจกรรมของเอนไซม์ และค่าคงที่ท่องจลนศาสตร์ของสาร 1 ได้แก่ค่า V_{max} และ K_m ได้ตามที่แสดง ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3. ฤทธิ์การยับยั้งกิจกรรมของเอนไซม์ AChE ของสาร 1

จลนศาสตร์การยับยั้ง AChE	V_{max} ($\text{dmA} \cdot \text{min}^{-1}$)	K_m (μM)	IC_{50} (μM)
เมื่อไม่มีสารยับยั้งเอนไซม์	107.9 ± 4.0	750.0 ± 173.5	-
เมื่อมีสาร 1	$47.8 \pm 0.3^{\text{n}}$	$3678.0 \pm 419.2^{\text{n}}$	3.75 ± 1.69
เมื่อมี galantamine	-	-	0.59 ± 0.14

หมายเหตุ ⁿ เมื่อเพิ่มสาร 1 เป็น $7.0 \mu\text{M}$

ผลของสาร 1 ต่อการทำงานของเอนไซม์ AChE เป็นการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ที่ไม่เข้มข้นกับ เวลา (ประสิทธิภาพการยับยั้งเอนไซม์คงที่เมื่อเวลาผ่านไปนานกว่า 60 นาที) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สาร 1 ยับยั้ง เอนไซม์แบบผันกลับได้ และเมื่อวิเคราะห์จลนศาสตร์ของเอนไซม์โดยเปลี่ยนความเข้มข้นของสารยับยั้ง พบร่วมค่า V_{max} ของเอนไซม์ลดลงในขณะที่ค่า K_m เพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มปริมาณของสาร 1 (ตารางที่ 3) แสดงว่า สารตัวอย่างยับยั้งเอนไซม์ด้วยกลไกการแย่งจับแบบผสม (mixed-competitive inhibition; ผลการยับยั้ง ร่วมกันระหว่าง non-competitive และ competitive inhibition)

สำหรับการทดสอบความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็ง ผลการทดสอบพบว่า สารตัวอย่างมีค่าสมมูลนิมี ฤทธิ์ยับยั้งการเจริญของเซลล์มะเร็งที่ใช้เป็นป้าหมายในการทดสอบ (ค่าการยับยั้งการเจริญของเซลล์ต่ำกว่า 50% ที่ระดับความเข้มข้น 200 mg/mL ซึ่งเป็นความเข้มข้นสูงสุดที่ใช้ในการศึกษา)